

Den sidste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om oprettelse af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense.

(Første behandling findes i tidenden sp. 3416, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1063).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Lis Groes: Som det fremgår af betænkningen, har det nedsatte udvalg enigt kunnet tilslutte sig lovforslaget om at henlægge et kommende nyt lægefakultet til Odense.

Udvalget har besøgt Odense og på stedet forvisset sig om, at en udbygning af sygehusvæsenet allerede er i gang, ligesom man har haft lejlighed til at erfare, hvor store arealer kommunen råder over til en eventuel videre udbygning af kommende fakulteter.

Udvalget har herudover modtaget deputationer fra såvel Nord- som Sønderjylland, begge med ønsker om fremtidig placering af universiteter i de pågældende landsdele, uden at der dermed er peget på bestemte byer.

Den højtærede undervisningsminister har oplyst, at der snarest vil blive nedsat et udvalg med henblik på udarbejdelse af en redegørelse for universitetsudbygningen i øvrigt, og udvalget har over for ministeren påpeget det ønskelige i, at dette udvalg ud over de videnskabelige, forskningsmæssige, økonomiske og landsplanmæssige hensyn også vil inddrage kulturelle og nationale hensyn.

Jeg tror, alle i udvalget er enige om det ønskelige i, at disse nationale og kulturelle hensyn drages med ind i overvejelserne; men det er sikkert rigtigt, som professor Humlum understreger i sin kulturgeografi, at et kommende sydjysk universitet ikke må lægges for langt mod syd, hvis det skal få et tilstrækkeligt opland, ligesom bestræbelserne for at gøre en indsats på det kulturelle område må gå hånd i hånd med en erhvervsmæssig udbygning af landsdelen.

Ved lovforslagets første behandling understregede jeg betydningen af, at man allerede nu tog stilling til en udbygning på andre

kulturelle områder end netop det universitetsmæssige i Sønderjylland, og jeg har det indtryk — som måske kan bekræftes i dag — at den højtærede minister ikke står afvisende over for muligheden af at placere en eventuel ny lærerhøjskole i det sydlige Jylland.

Hvor eventuelt kommende universitetsfakulteter skal placeres, må imidlertid afgøres ud fra en samlet vurdering, herunder også af de økonomiske forhold. Det vil måske forekomme en og anden noget ulogisk, at vi i dette udvalg tilslutter os et nyt lægefakultet i Odense, samtidig med at et andet folketingsudvalg arbejder for total standsning af nyinvesteringer inden for den offentlige bygge- og anlægssektor. Alligevel har det sin store betydning, at udvalget helt enigt tilslutter sig nødvendigheden af, at en sådan universitetsudvidelse finder sted, så snart de økonomiske forhold gør det muligt. Den negativitet, der så ofte råder, når det drejer sig om offentligt initiativ, har altså ikke gjort sig gældende på dette område, og jeg understreger endnu en gang, at der dog er enighed om, at det private initiativ alene ikke kan løse de mange problemer, vort land står over for. For et lille land som Danmark må uddannelsesproblemerne i allervideste forstand indtage en central plads, hvis vi skal stå rustet over for fremtidens krav, hvad enten vi nu tilslutter os et kommende fællesmarked eller ej.

Selv om de økonomiske forhold i øjeblikket stiller sig noget truende over for vort ønske om en udbygning af hele vort undervisningsvæsen, må vi sikkert alle erkende nødvendigheden af at give ungdommen den ballast af viden og kundskaber, der skal til, for at landets velstandsstigning kan udbygges også fremover.

På mit partis vegne kan jeg derfor give min fulde tilslutning til dette lovforslags gennemførelse, samtidig med at jeg udtaler håbet om, at ventetiden vil blive udnyttet til planlægning af den rette udbygningstakt, såvel hvad angår lægefakultetet som andre eventuelt kommende fakulteter.

Henry Christensen: Vi er, som det fremgår af betænkningen, i udvalget enige om at indstille lovforslaget til vedtagelse i det høje ting, og det betyder altså, at der der-

[Henry Christensen.]

ved gives undervisningsministeren bemyndigelse til at godkende oprettelsen af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense.

Vi er enige i, at vi har et stærkt behov for at få et sådant lægevidenskabeligt fakultet bygget op, så hurtigt det af hensyn til de forskellige forhold er muligt. Vi har behov for at uddanne flere læger her i landet, og tilrettelæggelsen og planlægningen af en sådan uddannelse gives der nu mulighed for gennem bemyndigelsesbestemmelsen. Det betyder også, at derved er Odense gjort til universitetsby.

Vi er altså enige om disse ting. Jeg kan ligesom det ærede medlem fru Lis Groes udtrykke min beklagelse af, at vi i Danmark i øjeblikket er bragt i en sådan situation, at vi nok må se mulighederne for at iværksætte byggeplanerne skubbet længere ud i fremtiden, end det ud fra så mange hensyn havde været ønskeligt. Vi kan alle håbe, at vi snart kan få hold på tingene, så at vi også kan komme i gang med realisationen af nogle af disse af mange grunde nødvendige planer.

Vi har i udvalget — hvad der måtte være naturligt — også overvejet problemet vedrørende udbygningen af vore højere læreanstalter i øvrigt. Jeg tror, det vil være godt og gavnligt, at man i det høje ting forsøger at skue lidt ind i fremtiden og også forsøger at fremføre nogle af de synspunkter, som må være afgørende for en videre universitetsudbygning. Det fremgår klart af betænkningen og af den højtærede undervisningsministers tilsagn, at der med den beslutning, der her træffes om et lægevidenskabeligt fakultet i Odense, ikke er truffet videregående beslutninger om øvrige universitetsudbygninger. Det betyder jo ikke, at vi ikke kan regne med, at der vil ske videre udbygning i fremtiden i Odense; men som det fremgår af et af de bilag, vi har fået forelagt i udvalget, og som også den højtærede statsminister på regeringens vegne over for deputationen fra Sønderjylland klart gav udtryk for, kunne der meget vel

være ting, der talte for, at man samtidig med, at vi tilvejebringer et lægefakultet i Odense, også søger at sætte i gang opbygningen af et fjerde universitet med andre fakulteters start — og et andet sted i landet.

Vi har i udvalget været enige om at tilslutte os, at vi allerede nu lader et sagkyndigt udvalg foretage en nærmere vurdering af den videre udbygning af vore universiteter, og vi i mit parti er meget tilfredse med, at man i udvalget også enedes om at understrege, at foruden en lang række videnskabelige, økonomiske og landsplanmæssige momenter, som må komme ind i sådanne overvejelser, må der også i dem indgå nationale og kulturelle hensyn. Ingen af os er i tvivl om, hvad det betyder. Det betyder, hvad i hvert fald nogle af os har ønsket stærkt at understrege, at der ved den videre universitetsudbygning i Danmark er en ganske særlig dansk interesse i at søge skabt mulighed for at tilgodese Sønderjylland, vort grænseland. Vi drøftede allerede dette spørgsmål ved lovforslagets første behandling, og jeg skal ikke gentage alle de synspunkter, der dengang blev fremført; men med den udvikling, som vi står over for i Europa, og med de krav, som vi ud fra danske synspunkter måske i særlig grad må stille til befolkningen i den sydlige del af Danmark, kan vi ikke se bort fra den betydelige inspiration for folkelig og almenmenneskelig udvikling, som et universitet — ikke mindst måske et universitet, der er bygget op først omkring et humanistisk og filosofisk fakultet — fremover kunne have. Vi føler os i venstre stærkt overbevist om, at betydningsfulde nationale argumenter vil pege i retning af, hvis man i øvrigt kan få det indpasset med de andre hensyn, at søge disse fakulteter lagt til grund ved opbygningen af et fjerde universitet, netop placeret i Sønderjylland.

Nu må vi så afvente det videre arbejde i det udvalg, der må forventes nedsat af den højtærede undervisningsminister. Jeg skal ved denne lejlighed kun yderligere pege på de to henvendelser, vi har fået dels fra den

[Henry Christensen.]

sønderjyske befolkning, dels fra Grænseforeningen; begge fremlægger vægtige synspunkter som grundlag også for den opfattelse, jeg her har givet udtryk for.

Det er ikke de eneste hensyn, der skal indgå i overvejelserne. Der skal også indgå andre hensyn. Vi er i dag nået så langt, at vi i det høje ting kan pege på, at også disse hensyn må tillægges betydelig vægt, når den samlede overvejelse skal foregå og den endelige afgørelse træffes.

Poul Sørensen: Det er også mig en stor glæde at kunne give tilslutning til dette lovforslags videre fremme. Det er et enigt udvalg, som her indstiller til det høje ting, at lovforslaget fremmes.

Under det besøg, som udvalget aflagde i Odense for at studere forholdene på stedet, tror jeg det var klart for alle udvalgets medlemmer, at vi var uhyre velkomne i Odense, og at alle de praktiske ting var vel tilrettelagt, således at man med tryghed kunne bestemme sig til at udbygge et lægevidenskabeligt fakultet i forbindelse med det store, moderne sygehus i Odense.

Jeg føler også trang til at sætte en streg under, at med hensyn til de mange foranstaltninger, som knytter sig til opbygning af et fakultet — jeg tænker her på fremskaffelsen af lejligheder og andre ting — er der af Odense kommune og af Odense borgere vist en stor offervilje, således at denne sag, når den skal realiseres, vil få megen varme om sig. Jeg tror, at den handling, vi her foretager, vil blive noget, som landet som helhed vil få stor glæde og ære af i tiden fremefter.

Jeg skal med disse ord anbefale selve lovforslaget.

Der næst vil jeg gerne gøre et par bemærkninger om de allerede omtalte drøftelser, der har fundet sted i udvalget om selve udbygningen af de højere læreanstalter og i særlig grad universiteterne.

Fra den første dag, forslag blev forelagt, har der i min gruppe været stor interesse for sagen og, kan jeg også sige, en ivrig drøftelse af, hvorledes den skulle gribes an. Selve lovforslaget, som jeg har omtalt, har der for så vidt ingen diskussion været om, men diskussionen har stået om, hvorledes man i fremtiden skulle udbygge uni-

versiteterne og dermed de øvrige højere læreanstalter. Det er mig meget magtpåliggende at understrege, at de synspunkter, som allerede har været omtalt vedrørende den sønderjyske landsdel, selvfølgelig har indtaget en meget fremtrædende plads i disse overvejelser og drøftelser, og jeg vil gerne ved denne lejlighed således som mine kolleger, der allerede har talt, sætte en streg under den betydning, vi tillægger det, at den fremtidige udbygning af den højere undervisning her i landet i høj grad tilgodeser denne landsdel, som på mange måder vil have behov for, at vi viser den en særlig interesse.

Jeg er meget tilfreds med det tilsagn, som den højtærede minister har givet os om, at når denne sag er bragt til afslutning, vil han lade et sagkyndigt udvalg arbejde videre med hele spørgsmålet om, hvor de højere læreanstalter skal placeres. Vi er meget trykke ved, at det resultat, man her når til, vil blive forelagt for det høje ting. På denne baggrund — og ved egne indhentede oplysninger selvfølgelig — vil man så i fremtiden kunne diskutere, hvorledes den videre udbygning skal finde sted.

Efter således at have peget på de ting, vi har drøftet under udvalgsbehandlingen, vil jeg gerne slutte med at udtale min glæde over, at vi er nået til enighed i dette spørgsmål.

Grethe Philip: Da mit partis ordfører ikke kan være til stede, skal jeg på hans og mit partis vegne blot ganske kort udtrykke vor store tilfredshed med, at der nu er truffet beslutning om denne meget betydningsfulde udvidelse af rammene for den lægevidenskabelige uddannelse.

Morten Lange: Den betænkning, som foreligger, efterlader naturligvis stadig en teoretisk passende mulighed for, at det almindelige rumleri om den fortsatte universitetsudbygning kan vedblive en lille stund endnu. Man kan stadig diskutere en hel masse alternative løsninger, og det skader måske ikke, men man må alligevel gøre sig visse kendsgerninger klart. Hvis lovforslaget bliver til lov, således som nu alting tyder på, har man med fastlæggelsen af det medicinske fakultet i Odense — og med fastlæggelsen af den nye landbohøjskole i Odense — så vidt jeg

[Morten Lange.]

kan se, i realiteten også placeret det næste matematisk-naturvidenskabelige fakultet i Odense, når det engang kommer, og dermed i virkeligheden skabt en væsentlig del af det nye universitet, som vi skal til at bygge op. Dertil kommer alle de sekundære institutioner, som hører til et universitet, og som jo nok skal vise sig i de kommende år at være ikke så få. En af de vanskeligste og vigtigste bliver opbygning af et universitetsbibliotek, og der er jo flere andre lignende opgaver.

Jeg er helt overbevist om, at modning af et område til universitetsudbygning er en dyr og langsom proces, og det var en stor glæde for os i udvalget at se, at man i Odense var kommet et godt stykke på vej og havde de geografiske og byplanmæssige muligheder. At få udbygget et tredje universitet er i sig selv både langvarigt, besværligt og bekosteligt, og det er en opgave, som på trods af alle vanskeligheder alligevel må forceres. Jeg er ikke i tvivl om, at det haster ganske overordentligt med at få gjort det arbejde færdigt, og når vi engang kan begynde at skimte enden på det, skal vi helst være temmelig langt fremme med vore ideer om, hvor et fjerde universitet skal være, men ét skridt ad gangen vil måske nok være praktisk.

Hele denne diskussion har dog fået et mærkelig uvirkeligt præg, når den høje regering samtidig rumler rundt med sparsommelighedsforslag om, at nu skal de offentlige investeringer i anlægsvirksomhed til at stoppes, nu har vi ikke råd til at bygge skoler mere, nu skal vi sætte en bom for de offentlige udgifter. Det har vi læst en del om i de senere dage, og hvis det skal være meningen, er det temmelig utopisk, at vi her giver os til at fortsætte med at lave love for planlægning af disse arbejder. Hvis det var en ny Hanstholm havn, som der blev lovgivet for engang efter sidste verdenskrig, vi her ved var at lave en lov om, så kunne det have været det samme. Det forekommer mig, at den høje regering, hvis den mener noget alvorligt med sit anlægsstop, lige så godt kunne vise det i realiteter ved at fjerne de lovforslag fra vort bord, som den alligevel ikke vil få lejlighed til eller mulighed for at gennemføre foreløbig. Jeg håber så sandelig ikke, det skal

være meningen. Jeg håber, vi får gennemført lovforslaget, og først og fremmest håber jeg, vi får indrettet det pågældende medicinske fakultet. Men det står meget dårligt til regeringens musik om, at nu skal de offentlige anlægsarbejder stoppes for en eller anden kortere eller længere periode.

Jeg vil meget gerne høre den højtærede undervisningsminister give os nogenlunde klart tilsagn om, at disse anlægsstop ikke skal betyde et radikalt afbræk, hverken med hensyn til dette lovforslag eller med hensyn til de talrige andre forslag, som utallige mennesker har sat deres lid til i det sidste års tid.

Arne Bertelsen: Jeg var ikke til stede i det høje ting, da forslaget til lov om oprettelse af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense var til første behandling, men jeg vil gerne knytte enkelte bemærkninger til lovforslaget.

Der er ingen tvivl om, at en ny lægeskole, et nyt lægevidenskabeligt fakultet, er stærkt påkrævet. Der er heller ikke nogen tvivl om, at Odense og sygehusvæsenet i Odense fuldt ud magter denne opgave, men det gør f. eks. også Bispebjerg hospital, Gentofte eller Glostrup, landshospitalet i Sønderjylland og sygehusvæsenet i Ålborg, Kolding eller Vejle.

Der forekommer mig at være tre muligheder og rimelige synspunkter at anlægge for placering af en lægeskole og senere et universitet. For det første studenterrekrutteringen, som den er nu, og som den kan beregnes at måtte blive i de kommende 10 år. Studenterprognoserne har hidtil vist sig at være forbavsende sikre. Et andet synspunkt er kulturelle, nationale grunde, og et tredje er landsplanlægningsgrunde med et positivt forsøg på at styre befolkningsudviklingen fremover. Jeg synes ikke, at nogen af disse tre synspunkter taler for netop Odense.

Hvad angår det førstnævnte synspunkt, har man ud fra de nuværende medicinske studerendes antal og oplysninger om, hvor de kommer fra, ud fra antallet af gymnasiaster de forskellige steder, beregnet, at i mange år fremover vil 65 pct. af de medicinske studerende rekrutteres fra København og omegn og det øvrige Sjælland, i

[Arne Bertelsen.]

hvert fald øst for Store-Bælt, 40 pct. fra København by. Skal man altså følge den nærmeste befolkningsudvikling, bør $\frac{2}{3}$ af lægeuddannelseskapa- citeten logisk placeres på Sjælland, og i så fald må man tilråde oprettelse af en lægeskole i Københavns amt, i Hillerød, Næstved, Sorø eller Slagelse. Selv om der langt hårdere trænges til institutter for den teoretiske undervisning, grunduddannelsen, langt hårdere end til kliniske afdelinger, så vil dette problem jo være lige stort alle vegne, hvor man end begynder. Der er dog enkelte vigtige og dyre institutter, man vil kunne spare ved en placering på Sjælland. Det ærede medlem hr. Morten Lange nævnte lige universitetsbiblioteket. Tænk på et nyt universitetsbibliotek, institutter for grundundervisning i kemi og fysik, hygiejne og meget andet. Sådanne institutter ville et tvillinguniversitet på Sjælland kunne dele. Det er mig bekendt, at størsteparten af fakultetet i København og i det hele taget en overvejende del af den københavnske lægeskoles lærere mener, at dette ville være den mest rationelle løsning.

Den anden rimelige motivering for den fremtidige placering af lægeskolen er den national-kulturelle, og det skal ikke være nogen hemmelighed, at jeg personlig som søn af en flensborgdansk moder og med mere end mine halve rødder i grænseområdet har størst sympati for en sønderjysk lægehøjskole. Jeg tror ikke meget på, at det fjerde universitet kommer lige straks, og endnu mindre tror jeg på, at løsningen med et halvt universitet på Fyn og et halvt i Sønderjylland er rationel eller blot nogenlunde fornuftig. Det hedder ganske vist, at man ikke fra udvalgets side har taget stilling til, hvor eller under hvilke former andre kommende fakulteter skal placeres; men det er jo blot ord. Der er givet mange smukke løfter til grænselandet om udbygningen af den højere undervisning på dette sted; det var bedre med nogle virkelige realiteter. Også dette punkt var det ærede medlem hr. Morten Lange inde på. Hvis man bygger lægeskolen i Odense, så kommer det matematiske-naturvidenskabelige fakultet dér. Begynder man opbygningen af et universitetsbibliotek dér, præjudicerer man, at det

næste universitet bliver i Odense, hvad man så end siger.

Den tredje mulighed: landsplanlægningen på længere sigt, peger naturligt på den sandsynlige udvikling af trekantbyen Kolding-Vejle-Fredericia-Middelfart, som man forventer vil vokse sammen engang i fremtiden under fællesmarkedets lov. En placering i Kolding med nært samarbejde såvel med trillingbyerne som med Sønderjylland vil være logisk, hvis man stiledede efter en modvægt mod storbyen i det østre hjørne af Danmark. For øvrigt ville placeringen dér på ingen måde blive dyrere, og den ville give både sønderjyder og fynboer lettere adgang til lægevidenskabelige studier, end de nu har.

De her nævnte 3 løsninger forekommer mig at være betydelig mere logiske end placering af et fakultet i Odense, og trods den dybeste respekt for det overordentlig udmærkede lægevidenskabelige arbejde i denne by og det fortræffelige sygehusvæsen vil jeg derfor ikke kunne stemme for dette lovforslag.

Et forhold, som man sikkert næppe har gjort sig helt klart, er den københavnske lægeskoles fremtid. I øjeblikket er førstedelsundervisningen meget nær ved at bryde sammen med aftenhold og med forskudt undervisning o. s. v., og en yderligere stigning i studentertallet må man forudse simpelt hen ikke vil kunne magtes. I næsten alle lande har man begrænsning af studenterantallet ved lægeskoler. I Danmark har man det samme ved f. eks. polyteknisk læreanstalt, tandlægehøjskolen, landbohøjskolen m. m. Ved det gamle, frie danske universitet har vi som snart de eneste i verden altid fastholdt princippet ingen adgangsbegrænsning, ingen numerus clausus. Hvis den københavnske lægeskole ikke aflastes — det bliver den næppe ved Odenseplanen — må denne adgangsbegrænsning formentlig indføres, meget imod universitetets idé. Hvis København skal vælge mellem de $\frac{2}{3}$ af de østdanske medicinske studerende og afvise dem, man finder mindst egnede, vil dette ikke blive til lykke for det nye universitet. Men naturligvis, man kan indføre det moderne princip, som vi kender fra skolelovgivningen, at studenterne, de medicinske studerende, skal re-

[Arne Bertelsen.]

præsentere et intellektuelt, socialt og geografisk gennemsnit — $\frac{1}{3}$ over middel, $\frac{1}{3}$ middel og $\frac{1}{3}$ under middel. Eller studenterne kan trække lod om deres universitet. Det ville være et nyt, smukt princip, virkelig velfærdsstaten værdigt.

Peter Kristensen (*Ålborg*): Det er de to ærede medlemmer hr. Henry Christensen og hr. Poul Sørensen, der kalder mig frem, fordi det er min opfattelse, at de ærede medlemmer i denne sag ser for ensidigt på det foreliggende problem om universitetsuddannelse. De ærede medlemmer er selvfølgelig i deres gode ret til at mene, at det eneste rigtige — eller måske rettere sagt: det efter deres opfattelse mest rigtige — er, at der placeres fakulteter eller et universitet i Sønderjylland. Men man ser tilsyneladende i nogen grad bort fra, at der er andre landsdele og andre byer uden for det sønderjyske område, der med en helt igennem saglig begrundelse — og for mig må det helt igennem saglige være altafgørende i denne sag — kan fremsætte ønsker om at få lod og del i den højere uddannelse her i landet.

Jeg skal ikke ved denne lejlighed komme ind på en nærmere omtale af den kendsgerning, at rige evner hos vore unge går til spilde, fordi der nu engang ikke er mulighed for en lige start på grund af økonomiske og stedlige forhold. Ved folketællingen i 1960 havde de 3 nordjyske amter, Ålborg, Hjørring og Thisted amter, i alt ca. 502 000 indbyggere. Haderslev, Åbenrå, Sønderborg og Tønder amter havde ca. 221 000 indbyggere, altså ikke engang halvdelen af de nordjyske amters indbyggertal. Nu kan der selvfølgelig indvendes, at dele af Ribe amt burde medtages under Sønderjylland; men med lige så stor ret vil det kunne hævdes, at dele af Viborg og Randers amter kunne henregnes under Nordjylland.

Når der er tale om den mest hensigtsmæssige placering af nye fakulteter herhjemme, så kommer landsplanlægningen efter min opfattelse meget stærkt ind i billedet. Professor Johannes Humlum, Århus, der har landsplanlægning som speciale, regner ikke med, at Odense universitet vil blive af de store danske universiteter, fordi han mener, at oplandet befolkningsmæssigt er

for lille, og han går i tidsskriftet Kulturgeografi — som det ærede medlem fru Lis Groes også omtalte — ind for, at et fjerde og et femte universitet givetvis begge lokaliseres i Jylland, således at det fjerde universitet placeres i Nordjylland og det femte i Sydjylland.

Jeg går ud fra, at det udvalg, som undervisningsministeren har bebudet nedsat, får en alsidig sammensætning, således at den række af hensyn, som er nævnt i betænkningen til forslag til lov om oprettelse af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense, bliver tilgodeset. Det er jo ikke nogen hemmelighed, at der her i tinget er en meget levende interesse for at placere statsinstitutioner, herunder også de højere læreanstalter, i provinsen, når det er økonomisk og sagligt forsvarligt, og regeringen har både gennem tale og handling stillet sig positivt over for en sådan indstilling. Med denne indstilling in mente bør det udvalg, der nu skal nedsættes, fordomsfrit gå til sit arbejde, og selv om der, som det har været nævnt et par gange under forhandlingen, kommer en vis stilstandsperiode i de offentlige investeringer, så bør udvalgets arbejde, så vidt jeg kan skønne, fremmes mest muligt, så at planerne kan ligge klar, når der på ny sættes ind med fuld styrke. Glemmes skal det ikke, at de unges uddannelse og dygtiggørelse vil være vort lands største aktiv i det tidehverv, vi nu går ind i.

Til slut har jeg et spørgsmål til den højtærede undervisningsminister — undervisningsministeren har tidligere været stillet over for det. Det drejer sig om den tanke, som rektor ved Ålborghus' statsgymnasium i Ålborg, hr. Willum Hansen, har udkastet, og som går ud på, at en universitetsundervisning kan startes på privat basis, fordi universitetsstudierne nu engang er så frie, at man kan læse, hvor og hvad man vil, blot de tilstrækkelig kvalificerede lærerkæfter er til stede. Det forudsætter selvfølgelig, at de økonomiske ressourcer og egnede lokaliteter også er til stede. Der må vel først og fremmest være tale om forprøver til universitetsstudierne. Men så melder uvilkårlig det spørgsmål sig, om der er mulighed for at skaffe de studerende ind på et af de eksisterende to universiteter efter et forprøvestudium på et par år. Rek-

[Peter Kristensen (Ålborg).]

tor Willum Hansens tanke er både interessant og positiv, fordi dens realisation vil give adskillige unge en opstigningschance, som de ikke har i dag.

Vagn Bro: Jeg skal ikke gøre nogen bemærkning til det ærede medlem hr. Arne Bertelsen, men jeg føler trang til lige at gøre et par bemærkninger til det ærede medlem hr. Morten Lange og til det ærede medlem hr. Peter Kristensen (Ålborg), der begge har skrevet under på den betænkning, som vi i dag drøfter i tinget. Jeg skal kun understrege, at det er med begge de ærede medlemmers underskrift slået fast, at der ikke fra udvalgets side er taget stilling til, hvor eller under hvilke former andre kommende fakulteter end det lægevidenskabelige bør placeres. Hvis det havde været det ærede medlem hr. Morten Lange så magtpåliggende at fremsætte sine bemærkninger om et naturvidenskabeligt fakultet, forekommer det mig rimeligt, at han havde givet udtryk for dette i en mindretalsbetænkning.

Det ærede medlem hr. Peter Kristensen (Ålborg)s standpunkt er jo kendt. Jeg må dog lige gøre den bemærkning, at når det ærede medlem taler om befolkningsstørrelsen nordpå og mod syd og nævner, at de nordslesvigske distrikter kun ligger på noget over 200 000, og så føjer til, at man kunne jo også tænke sig dele af Ribe amt, må jeg sige, at man vel med samme forventning kan henvise til det meget talstærke Vejle amt.

Jeg synes imidlertid, når vi nu er gået med til dette undersøgelsesudvalg, som jeg forstår at den højtærede undervisningsminister vil nedsætte, har vi alle skrevet under på, om jeg så må sige, det tema, dette udvalg har, og skulle vi så ikke oppebie, hvad udvalget kommer med, inden vi giver rent private og personlige direktiver?

Undervisningsministeren (Helveg Petersen): Det ærede medlem fru Lis Groes var inde på spørgsmålet om udbygningen af Danmarks lærerhøjskole i Sønderjylland. Jeg sagde ved første behandling af lovforslaget, at dette forhold måtte nærmere undersøges,

men at jeg stillede mig velvilligt over for tanken.

De ærede medlemmer hr. Henry Christensen og Poul Sørensen var inde på tanken om den videre udbygning af universiteterne ved opbygning af fakulteter. Ja, det udvalg, der nu skal nedsættes, har jo netop den opgave på basis af samtlige de forudsætninger, der er nævnt i betænkningen, at søge at finde frem til holdbare løsninger. Jeg skal ikke, hvad man sikkert vil forstå, ved denne lejlighed prøve på at spå om, hvilke resultater man i et sådant udvalgsarbejde vil nå frem til.

Det ærede medlem hr. Morten Lange ville gerne have en udtalelse om, hvordan man nu skulle fremme alle disse ting på et tidspunkt, hvor man overvejer at indføre byggerestriktioner. Nu ved vi jo ikke, i hvilket omfang der vil blive sat ind på de forskellige områder, det må afklares nærmere i de kommende dage, men det er ganske klart, at der forestår meget alvorlige indgreb. Jeg kan kun her sige, at det må være en opgave for undervisningsministeriet at gøre, hvad der er muligt for at komme igennem den tid, hvor byggevirksomheden vil være begrænset, på en sådan måde, at der sker den mindst mulige blokering af den udvikling, der er i gang, en udvikling, vi i høj grad skulle have fremmet. Vi må undersøge alle muligheder for at holde en udviklingslinje i gang.

Det ærede medlem hr. Arne Bertelsen mente ikke, det var den fornuftigste løsning at lægge et lægevidenskabeligt fakultet i Odense. Jeg vil gerne henlede opmærksomheden på, hvad såvel den nuværende som den tidligere direktør for sundhedsstyrelsen har udtalt herom. Begge har de varmt støttet tanken om, at der blev placeret et lægevidenskabeligt fakultet i Odense. Det er rigtigt, som det ærede medlem hr. Poul Sørensen understreger, at Odense i meget høj grad har forudsætninger for at tage sig af denne opgave. Det understreges også i bemærkningerne til lovforslaget, at Odense formentlig er den eneste by uden for hovedstadsområdet, der i nogenlunde fyldestgørende omfang råder over et udbygget eller til dels under udbygning værende hospitalsvæsen, der med kort varsel vil kunne tjene som basis for et

[Undervisningsministeren.]

tredje lægevidenskabeligt fakultet. Der er et forhold her, som er værd at understrege, og det er, at der her vil kunne etableres et samarbejde mellem dette tredje lægevidenskabelige fakultet og landbohøjskolen, hvilket vil have betydning for gennemførelsen af den obligatoriske undervisning i kemi, fysik og matematik for de lægestuderende. Der vil også her være muligheder for deltidsbeskæftigede lærere. Man må jo regne med, at det vil blive nødvendigt at tage deltidsbeskæftigede lærere i anvendelse. Jeg vil gerne føje til, at vi jo er inde i en periode, hvor det fra mange sider findes ønskeligt, at vi spreder vore uddannelsesinstitutioner. Jeg er ganske sikker på, at det ville vække almindelig modstand, hvis man, når der foreligger disse forudsætninger i Odense, så alligevel skulle beslutte sig til i stedet at foretage en udbygning af det lægevidenskabelige fakultet i København.

Det ærede medlem hr. Arne Bertelsen gjorde nogle bemærkninger om vilkårene for det lægevidenskabelige studium i København. Disse forhold må indgå i overvejelserne i det udvalg, som jeg nu ned sætter. Der er jo en lang række problemer knyttet til adgangsbe grænsningen og til udbygningen af Københavns universitet, og de må naturligvis indgå i de overvejelser, der nu skal finde sted.

Jeg takker de ærede ordførere, der har kunnet give tilslutning til lovforslagets gennemførelse.

Morten Lange: Det ærede medlem hr. Arne Bertelsen kom med nogle bemærkninger om lægeskolens forhold i København, og jeg er ganske enig med ham om nødvendigheden af, at der også på det punkt sættes ind. Jeg tror heller ikke, at opbygningen af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense eller noget andet sted i Danmark vil betyde en tilstrækkelig aflastning, således at man undgår en ganske væsentlig udbygning også af den lægevidenskabelige skole i København. Men på den anden side mener jeg ikke, det nødvendigvis bør være i tvillingeform; en simpel udvidelse af de eksisterende faciliteter må kunne løse de fleste af problemerne. Jeg er helt sikker på, at der vil komme krav af den slags frem, og jeg vil

anse det for ganske usagligt og urimeligt, at man skulle indføre et totalt stop for udvidelsen af lægeskolen i København, fordi man starter på et fakultet i Odense.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro var så bekymret over, at jeg havde fremført mine tanker om lokalisering af det tredje fakultet. Jeg har sagt nøjagtig det samme i udvalget, og jeg er naturligvis klar til at stå ved min underskrift i betænkningen. Det gav jeg også udtryk for i min tale her; jeg sagde, at nu kan man jo kigge lidt på det et stykke tid endnu, men jeg kan ikke se andet, end at resultatet må blive det samme. Jeg vil ikke være med til, så længe der er et rimeligt antal ærede medlemmer, der synes, at sagen skal undersøges yderligere, så at afgive en mindretalsbetænkning om, at det skal den sandelig ikke; det ville være urimeligt. Jeg har stadig den opfattelse, at hvert skridt, vi tager, fører til, at vi når nærmere og nærmere en løsning, som er givet.

Det ærede medlem hr. Peter Kristensen (Ålborg) fremførte Ålborgrektorens tanke om en propædeutisk undervisning i Ålborg. Det er en overordentlig velment tanke, men den løser ikke noget problem, for de store problemer kommer netop ved fortsættelsen efter forprøven. Det er dér, vi har de overordentlig krampagtige forhold ved vore højere læreanstalter, og hvis vi ikke løser disse problemer samtidig, har vi ingenting løst; så får vi bare et enormt spektakel, når vi kort tid efter skal have plads til alle de studenter, der har fået en forprøve af en eller anden slags.

Endelig må jeg sige, at den højtærede undervisningsminister beroligede os ikke ret meget. Jeg er glad for, at den højtærede minister vil gøre, hvad han kan, for at indgrebene ikke skal blive alt for drastiske. Jeg skal blot sige så meget, at det med de alvorlige restriktioner, der forestår, må være en overordentlig ringe trøst, at vi skal have lidt hjælp, når den højere undervisning med de studentertal, der melder sig til os, allerede er på randen af kollaps på grund af lokalemangel, lærermangel og alt muligt andet. Vi har ved tidligere diskussioner været klar over, at flaskehalsen er uddannelsen af lærere. Jeg er helt sikker på, at hvis indgrebene i anlægsprogrammet kommer til at ramme ret meget ind i de højere

[Morten Lange.]

læreanstalter, får det høje ting alvorlige ting at beskæftige sig med om 4-5 år, når vi på ny skal diskutere den elendige situation, man er kommet i; så jeg håber, man vil være meget blid med kniven, hvis der overhovedet skal skæres.

Arne Bertelsen: Jeg vil begynde med at takke den højtærede undervisningsminister for løftet om at tage den københavnske lægeskoles problemer med ind under behandlingen i det kommende udvalg, og at disse problemer vil blive sat i relation til oprettelsen af den nye skole — således forstod jeg den højtærede minister.

Der blev nævnt ordet adgangsbegrænsning, som jeg også nævnte. For at det ikke skal misforstås — som noget af det, jeg siger, somme tider bliver — vil jeg gerne understrege, at jeg er ikke tilhænger af nogen adgangsbegrænsning.

Ministeren nævnte sundhedsstyrelsens udtalelser; ja, naturligvis bøjer jeg mig for van Dyck, men det ville faktisk have interesseret mig mere, hvad de to nuværende lægevidenskabelige fakulteter har udtalt i denne sag.

Undervisningsministeren (Helweg Petersen): Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Arne Bertelsen, at de to lægevidenskabelige fakulteter ikke har ønsket at udtale sig om, hvor udbygningen skulle finde sted.

Jeg beklager, at jeg glemte at svare på det spørgsmål, det ærede medlem hr. Peter Kristensen (Ålborg) rettede til mig med hensyn til min holdning over for det forslag, der foreligger fra Ålborg om forstudier. Jeg har forstået det ærede medlem hr. Peter Kristensen (Ålborg) således, at det ikke bare drejer sig om et lægevidenskabeligt fakultet, men at det drejer sig om forstudier i almindelighed. Hertil vil jeg gerne sige, at vi naturligvis i det udvalg, der nedsættes, også vil være parat til at se på, hvilke muligheder der her måtte være. På forhånd vil jeg tro, at mulighederne ikke er store, men det er givet, at de nu må undersøges sammen med de andre problemer, der knytter sig til universitetsudbygningen i almindelighed.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om ændring af loven om oprettelse af „Statens almindelige Videnskabsfond“ har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 23. maj, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om udvidelse og ombygning af institutionerne ved forsorgscentret for Sønderjylland.

2) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om regulering af understøttelsessatser m. v.).

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om adgang til præsteembeder i folkekirken.

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Nævningers og domsmænds udtagelse).

Mødet hævet kl. 15³⁵.

99. møde.

Onsdag den 23. maj kl. 13.

Formanden: I skrivelse af 22. d. m. anmoder handelsministeren om, at der, efter at fhv. folketingsmand Johs. Christiansen er afgået ved døden, må blive valgt et nyt medlem til i hans sted at indtræde i det i henhold til § 6 i lov nr. 74 af 15. marts 1934 nedsatte udvalg om spiritus og gær for den resterende del af funktionsperioden, der udløber den 31. marts 1964.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om udvidelse og ombygning af institutionerne ved forsorgscentret for Sønderjylland.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4836).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 125 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om regulering af understøttelsessatser m. v.).

(Første behandling findes i tidenden sp. 3771, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1033).

Der var stillet 11 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene, og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Bladt: Som det fremgår af betænkningen, har udvalget holdt 6 møder og herunder haft samråd med den højtærede socialminister. Endvidere har udvalget stillet en række spørgsmål, som er blevet skriftligt besvaret af ministeren, og der er modtaget en skriftlig henvendelse fra Dansk Arbejdsgiverforening.

Under førstebehandlingen af det foreliggende lovforslag blev der fra flere sider rejst det spørgsmål, om arbejdsanvisningen i sin nuværende form måtte anses for at være tilstrækkelig effektiv. Dette spørgsmål har også været drøftet i udvalget, som er enig i den opfattelse, at det er betydningsfuldt, at arbejdsanvisningssystemet effektiviseres i takt med en videre udbygning af arbejdsløshedsforsikringsystemet, ikke blot under hensyn til den øjeblikkelige beskæftigelsessituation, men også med henblik på Danmarks eventuelle tilslutning til fællesmarkedet. Til den tid vil der også melde sig et problem om vandring af arbejdskraften over grænserne, hvilket vil stille forøgede krav om arbejdsanvisningens effektivitet. Da hele dette spørgsmål er ret betydningsfuldt, vil jeg gerne udtale min tilfredshed med, at den højtærede minister over for udvalget har erklæret sig villig til at foranledige og fremskynde en sagkyndig undersøgelse af, om den danske arbejdsanvisnings struktur, funktioner og virkemidler er tidssvarende.

Ligesom for 2 år siden, da denne lovgivning sidst var til behandling, er det heller ikke denne gang lykkedes at opnå enighed i udvalget om en række af de foreslåede